

SFS 2009:996

Utkom från trycket
den 3 november 2009

Lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension;

utfärdad den 22 oktober 2009.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension²

dels att 13 kap. 2 § och 15 kap. 10 § ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 4, 5 och 5 b §§, 3 kap. 13–15 §§, 4 kap. 12 §, 7 kap. 2 och 4 §§, 8 kap. 1–5 och 7 §§, 9 kap. 2 §, 10 kap. 1–9 §§, 11 kap. 1 och 2 §§, 12 kap. 1–3 §§, 13 kap. 3–6, 9, 11, 12, 16, 17, 17 b, 20 och 22 a §§, 14 kap. 1, 1 a, 3–5 och 7–9 §§, 15 kap. 2, 4, 6–9, 11, 13, 15 och 20 §§ samt rubriken till 11 kap. ska ha följande lydelse.

1 kap.

4 §³ I socialförsäkringslagen (1999:799) finns bestämmelser om vem som omfattas av denna lag. Socialförsäkringslagen innehåller också bestämmelser om förmåner vid utlandsvistelse och anmälan, m.m.

Om allmänt ombud för socialförsäkringen finns särskilda bestämmelser.

5 §⁴ Vissa beräkningar enligt denna lag ska göras med ledning av ett *inkomstindex*. Detta index ska visa den relativa förändringen av genomsnittet av de försäkrades årliga pensionsgrundande inkomster utan den begränsning som anges i 2 kap. 1 § andra stycket, efter avdrag för allmän pensionsavgift, vilka har uppburits av dem som under inkomståret har fyllt minst 16 år och högst 64 år.

Förändringen av indextalet mellan två på varandra följande år ska motsvara den beräknade årliga relativa förändringen av de inkomster som anges i första stycket under en period av tre år före det år inkomstindexet avser. Vid beräkningen av inkomsterna ska den årliga förändringen i det allmänna prisläget räknat från juni månad till juni månad under samma period frånräknas. Det framräknade värdet ska därefter omräknas med förändringen i det allmänna prisläget i juni månad två år före det år indexet avser och det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det året.

¹ Prop. 2008/09:202, bet. 2009/10:SfU3, rskr. 2009/10:4.

² Senaste lydelse av
13 kap. 2 § 2002:206
15 kap. 10 § 2004:784.

³ Senaste lydelse 2004:784.

⁴ Senaste lydelse 2004:784.

Regeringen ska för varje år fastställa inkomstindexet efter det att det har beräknats av Pensionsmyndigheten. För år 1999 ska inkomstindexet vara lika med 100,00.

5 b §⁵ Avgiftsinkomsterna beräknas som

1. genomsnittet av inkomsterna det andra–fjärde året före det år balanstalet avser, multiplicerat med

2. den beräknade årliga relativa förändringen av inkomsterna under det andra–femte året före det år balanstalet avser. Vid beräkningen av den relativa förändringen av inkomsterna ska den årliga förändringen i det allmänna prisläget räknat från juni månad till juni månad under samma period frånräknas. Det framräknade värdet ska därefter omräknas med förändringen i det allmänna prisläget i juni månad tre år före det år balanstalet avser och det allmänna prisläget i juni månad året efter det förstnämnda året.

Omsättningstiden beräknas som medianen av omsättningstiden för det tredje, fjärde och femte året före det år balanstalet avser.

Pensionskulden beräknas för det andra året före det år balanstalet avser, som summan av

1. pensionsbehållningar enligt 5 kap. 2 §,
2. det beräknade värdet av pensionsrätter för inkomstpension enligt 4 kap. 2–6 §§,

3. utbetalad pension för varje åldersgrupp i december månad multiplicerad med beräknat antal återstående utbetalningar av ett genomsnittligt pensionsbelopp för samma åldersgrupp justerat med den räntefaktor som anges i 5 kap. 12 § andra stycket, och

4. det beräknade värdet av kommande utbetalningar av tilläggspension för dem som inte påbörjat uttag av sådan pension.

Ytterligare föreskrifter för verkställighet av lagens bestämmelser om beräkning av balanstal meddelas av regeringen. Beräkningarna ska göras av Pensionsmyndigheten.

3 kap.

13 §⁶ Om föräldrarna enligt 11 och 12 §§ var för sig kan tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp enligt 10 § får de, genom anmälan till Pensionsmyndigheten, ange vem av dem som ska tillgodoräknas ett sådant belopp.

Görs inte anmälan enligt första stycket ska beloppet tillgodoräknas den av föräldrarna som, för det år beloppet hänför sig till, har lägst pensionsunderlag enligt 4 kap. 2 §. Har ingen av föräldrarna något pensionsunderlag för det året eller har de lika högt underlag, ska det pensionsgrundande beloppet tillgodoräknas modern eller, om föräldrarna är av samma kön, den äldre av dem.

Vid beräkning enligt andra stycket av pensionsunderlaget ska bortses från pensionsgrundande belopp enligt 10 §. Vidare ska vid sådan beräkning med pensionsgrundande inkomst likställas inkomster som avses i 18 §.

⁵ Senaste lydelse 2004:784.

⁶ Senaste lydelse 2004:784.

14 §⁷ Om enligt 11 och 12 §§ endast en av föräldrarna för ett år kan tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp enligt 10 § för ett barn, får denna förälder, genom anmälan till Pensionsmyndigheten, överlåta rätten att för det året tillgodoräknas ett sådant belopp för det barnet till den andra föräldern om det enda skälet till att den andra föräldern inte kan tillgodoräknas beloppet är att han eller hon inte har bott tillsammans med barnet under minst halva året. Detta gäller dock endast om sistnämnda förälder

1. under året har bott tillsammans med barnet i inte obetydlig omfattning, och
2. inte enligt 11 och 12 §§ själv för samma år kan tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp enligt 10 § för ett annat barn.

15 §⁸ En förälder som enligt 11 och 12 §§ för ett år ensam kan tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp enligt 10 § för ett barn får också, om den andra föräldern har avlidit under det året eller tidigare, genom anmälan till Pensionsmyndigheten överlåta rätten att för det året tillgodoräknas ett sådant belopp för det barnet till en annan försäkrad som föräldern under intjänandeåret var gift med eller hade gemensamt barn med och stadigvarande sammanbodde med.

Överlåtelse enligt första stycket får ske endast om den försäkrade till vilken överlåtelse avses ske uppfyller de förutsättningar som anges i 12 § första stycket 1, 3 och 5 och denne inte heller enligt 11 och 12 §§ för samma år själv kan tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp enligt 10 § för ett annat barn.

4 kap.

12 §⁹ Vårdår ska efter ansökan hos Pensionsmyndigheten tillgodoräknas en förälder som är bosatt här i landet och som under större delen av ett kalenderår har vårdat ett barn som inte har fyllt tre år och som är bosatt här. För samma barn och år får dock vårdår tillgodoräknas endast en förälder.

Vid tillämpningen av första stycket ska med barn likställas fosterbarn och med en förälder likställas den, med vilken en förälder är eller har varit gift eller har eller haft barn om de stadigvarande sammanbor.

7 kap.

2 § Pensionsmyndigheten är försäkringsgivare för premiepension. Myndighetens verksamhet i fråga om premiepension ska bedrivas enligt försäkringsmässiga principer.

4 § Pensionsmyndigheten ska för varje pensionssparare föra ett premiepensionskonto som visar utvecklingen av pensionsspararens tillgodohavande i premiepensionssystemet.

⁷ Senaste lydelse 2004:784.

⁸ Senaste lydelse 2004:784.

⁹ Senaste lydelse 2004:784.

1 §¹⁰ Pensionsmyndigheten ska ansvara för förvaltningen av de avgiftsmedel som enligt 6 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter och 8 § lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift ska föras till Riksgäldskontoret, till dess att medlen förs över enligt 2 § till annan förvaltning. Medlen ska under den tillfälliga förvaltningen av Pensionsmyndigheten vara placerade på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten. Pensionsmyndigheten ska sträva efter att med ett lågt risktagande och med hänsyn till kravet på betalningsberedskap uppnå så god avkastning på medlen som möjligt.

Avkastningen ska fördelas mellan pensionsspararna i förhållande till storleken av vars och ens fastställda pensionsrätt.

2 §¹¹ När pensionsrätt för premiepension för en pensionssparare har fastställts, ska Pensionsmyndigheten föra över medel som motsvarar pensionsrätten samt avkastningen enligt 1 § andra stycket till förvaltning i

1. värdepappersfonder eller fondföretag som avses i 3 §, eller

2. Premiesparfonden eller Premievals-fonden som förvaltas av Sjunde AP-fonden enligt lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

Om pensionsspararen har tagit ut premiepension i form av livränta enligt 9 kap. 2 § ska medlen i stället föras över till Pensionsmyndighetens livränteverksamhet.

3 §¹² Överföring enligt 2 § första stycket 1 får göras till fonder som har anmälts för registrering hos Pensionsmyndigheten och som förvaltas av fondförvaltare som

1. har rätt att driva fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder,

2. har slutit samarbetsavtal med myndigheten,

3. har åtagit sig att på begäran lämna sådana informationshandlingar som avses i 4 kap. 15 och 18 §§ lagen om investeringsfonder till pensionssparare som har valt eller överväger att välja någon av förvaltarens fonder i premiepensionssystemet,

4. har åtagit sig att inte ta ut några avgifter för inlösen av fondandelar,

5. har åtagit sig att, med eller utan särskild prisnedsättning, inte ta ut avgifter i övrigt utöver vad som godtagits av myndigheten, och

6. har åtagit sig att för varje år till myndigheten rapportera dels alla kostnader som har tagits ut ur fonden, uppdelade på olika kostnadsslag, dels de kostnadsbelopp som dagligen belastat fonden redovisade per fondandel, med angivande av hur stor del som avser förvaltningskostnader, inklusive kostnader för förvaring av fondtillgångarna.

Medlen får inte placeras i fonder som enligt de för fonden gällande bestämmelserna kan dela ut medel till andra än andelsägarna. Medlen får inte heller placeras i andra fondföretag än som avses i 1 kap. 7 § lagen om investeringsfonder utom i de fall som anges i tredje stycket.

¹⁰ Senaste lydelse 2002:50.

¹¹ Senaste lydelse 2004:64.

¹² Senaste lydelse 2004:64.

Pensionsmyndigheten får, efter att ha inhämtat yttrande från Finansinspektionen, medge att medlen placeras i fondföretag som avses i 1 kap. 9 § lagen om investeringsfonder om fondföretaget uppfyller krav motsvarande dem som ställs i rådets direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/108/EG.

Pensionsmyndigheten får bestämma ett högsta antal fonder som samtidigt får registreras för en fondförvaltare.

4 §¹³ Pensionsspararen har rätt att bestämma var de medel som för spararens räkning ska föras över enligt 2 § första stycket ska placeras. Pensionsmyndigheten får dock bestämma ett högsta antal fonder som samtidigt får antecknas på ett premiepensionskonto.

När pensionsrätt för premiepension första gången har fastställts för pensionsspararen, ska spararen upplysas om rätten att välja placering. Om spararen inte anmäler något annat val inom den tid som Pensionsmyndigheten bestämmer, ska medlen föras över till Premiesparfonden.

När pensionsrätt för premiepension för ett senare år har fastställts för pensionsspararen, ska Pensionsmyndigheten föra över medlen till en eller flera fonder med en fördelning som svarar mot vad spararen senast bestämt om placeringen i fond av medlen på premiepensionskontot. Om spararen inte har bestämt en sådan placering, ska medlen föras över till Premiesparfonden.

Pensionsspararen ska årligen upplysas om de åtgärder som Pensionsmyndigheten enligt tredje stycket ska vidta när pensionsrätt för premiepension har fastställts. Spararen ska också upplysas om rätten att placera om fondmedlen enligt 5 §.

5 §¹⁴ På begäran av pensionsspararen ska Pensionsmyndigheten placera om spararens fondmedel på det sätt spararen anger.

7 §¹⁵ Om någon är skadeståndsskyldig för att ha orsakat att fondandelar som Pensionsmyndigheten har förvärvat för en eller flera pensionssparares räkning gått ned i värde, ska skadeståndet betalas till myndigheten. Om myndigheten har förklarat att den inte avser att föra talan om skadestånd och inte heller har träffat någon uppgörelse om skadeståndsskyldigheten, har en pensionssparare för vars räkning sådana fondandelar har förvärvats rätt att föra talan om skadestånd till myndigheten. Om en sådan talan väcks, får någon uppgörelse om skadeståndsskyldigheten inte träffas utan pensionsspararens samtycke.

En pensionssparare som för talan om skadestånd till myndigheten svarar själv för rättegångskostnaderna men har rätt till ersättning för dessa av myndigheten, i den utsträckning de täcks av vad som har kommit myndigheten till godo genom rättegången. Sådan ersättning ska dras av från skadeståndsbeloppet innan fördelning enligt tredje stycket görs.

¹³ Senaste lydelse 2000:197.

¹⁴ Senaste lydelse 1999:390.

¹⁵ Senaste lydelse 1999:390.

När ett skadeståndsbelopp har betalats till myndigheten, ska myndigheten, för varje pensionssparare för vars räkning andelar förvärvats i den berörda fonden, beräkna hur mycket av skadeståndsbeloppet som belöper på spararen. Myndigheten ska öka tillgodohavandet på hans eller hennes premiepensionskonto med detta belopp och föra över beloppet till fonder på det sätt som anges i 4 § tredje stycket. Om pensionsspararen har börjat ta ut pension i form av livränta enligt 9 kap. 2 §, ska beloppet i stället föras över till myndighetens livränteverksamhet.

9 kap.

2 §¹⁶ Pensionsspararen har rätt att på begäran få ut sin premiepension i form av en livränta med garanterade belopp. Den finansiella risken för de tillgångar som motsvarar tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto övergår då på Pensionsmyndigheten. Pensionen ska bestämmas med utgångspunkt i tillgångarnas värde vid inlösen av innehavet. Inlösen ska ske snarast efter det att begäran kom in till myndigheten, dock tidigast månaden före den då livräntan första gången ska betalas ut.

En övergång till livränta får göras tidigast när pensionsspararen börjar ta ut premiepension. En övergång som begärs senare får verkan tidigast från och med månaden efter den då begäran kom in till Pensionsmyndigheten.

När Pensionsmyndigheten har påbörjat inlösen av pensionsspararens innehav, kan begäran inte återkallas. Övergången måste avse hela tillgodohavandet på premiepensionskontot och gäller även för medel som senare tillförs kontot.

10 kap.

1 § Efter ansökan av en pensionssparare ska Pensionsmyndigheten meddela efterlevandeskydd för pensionsspararen, om

1. pensionsspararen ännu inte har tagit ut någon del av sin premiepension,
2. myndigheten bedömer att skyddet under minst ett år ska kunna bekostas på det sätt som anges i fjärde stycket, och
3. pensionsspararen har barn under 20 år eller är gift eller är ogift och stadigvarande sammanbor med någon som är ogift och som spararen tidigare varit gift med eller har eller har haft barn tillsammans med.

Om en ansökan kommer in till myndigheten när pensionsspararen har fyllt 50 år får efterlevandeskydd meddelas endast efter en sådan familjehändelse som avses i 2 § andra stycket.

Skyddet innebär att det vid pensionsspararens död betalas ut premiepension till efterlevande under fem år från dödsfallet. Pensionsspararen får välja om premiepensionen till efterlevande, räknat per år, ska motsvara ett eller två inkomstbasbelopp. Det inkomstbasbelopp som gällde det år då pensionsspararen avled ska tillämpas under hela utbetalningsperioden.

Efterlevandeskyddet bekostas av pensionsspararen genom att kostnaden för skyddet löpande dras av från tillgodohavandet på spararens premiepensionskonto.

2 §¹⁷ Efterlevandeskyddet börjar gälla vid det första månadsskiftet ett år efter det att ansökan kom in till Pensionsmyndigheten.

Till den del efterlevandeskyddet avser risken att pensionsspararen avlider som en direkt följd av olycksfall börjar skyddet dock gälla vid utgången av den månad då ansökan kom in till myndigheten. Detsamma gäller om ansökan kommer in till myndigheten innan pensionsspararen har fyllt 50 år och pensionsspararen högst tre månader innan ansökan kom in har ingått äktenskap eller fått ett barn. Om ett faderskap har blivit fastställt genom dom eller genom bekräftelse efter barnets födelse, räknas fristen från det att domen vann laga kraft eller bekräftelsen godkändes enligt 1 kap. 4 § föräldrabalken. Vid adoption räknas fristen från det att rättens beslut om tillstånd till adoptionen vann laga kraft.

Det som sägs i andra stycket om faderskap gäller även föräldraskap enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken.

3 § För att efterlevandeskyddet ska gälla när pensionsspararen avlider måste någon av förutsättningarna i 1 § första stycket 3 vara uppfylld.

Om pensionsspararen begär att få ut premiepension, upphör efterlevandeskyddet vid ingången av den första månad för vilken premiepension ska betalas ut. Skyddet upphör också att gälla om tillgodohavandet på premiepensionskontot inte längre är tillräckligt stort för att bekosta skyddet, dock tidigast 30 dagar från det att Pensionsmyndigheten har sänt ett meddelande till pensionsspararen om att skyddet kommer att upphöra.

4 § Pensionsspararen får när som helst avstå från efterlevandeskyddet genom anmälan till Pensionsmyndigheten. I så fall upphör skyddet att gälla vid utgången av den månad då anmälan kom in till myndigheten eller vid det senare månadsskifte som har angetts i anmälan.

5 § Premiepension till efterlevande enligt 1 § får endast betalas ut till personer inom den krets som avses i 1 § första stycket 3. Pensionsspararens barn har rätt att få pensionsbelopp under hela utbetalningsperioden, om de är under 20 år vid pensionsspararens död. Om ett pensionsbelopp ska betalas ut till flera barn, ska det delas lika mellan dem.

Pensionsspararen kan genom ett skriftligt meddelande till Pensionsmyndigheten bestämma vilken eller vilka av de personer som avses i 1 § första stycket 3 som ska ha pensionen. Om det inte har gjorts eller om det pensionsspararen har bestämt inte kan verkställas, ska pensionen betalas ut till spararens make eller sammanboende. Finns inte make eller sammanboende, ska pensionen betalas ut till pensionsspararens barn.

Genom ett nytt skriftligt meddelande till myndigheten får pensionsspararen ändra det som har bestämts enligt andra stycket. Om den som är berättigad till pensionen avlider under utbetalningsperioden, övergår rätten till pensionen till den som då har den bästa rätten enligt andra stycket.

6 § För den som har fått rätt till premiepension till efterlevande enligt 1 § gäller de bestämmelser som avser pensionsspararen i

– 7 kap. 4 § om premiepensionskonto,

¹⁷ Senaste lydelse 2005:450.

- 4 § lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Pensionsmyndighetens premiepensionsverksamhet om återbäring, och
- 7 § lagen med vissa bestämmelser om Pensionsmyndighetens premiepensionsverksamhet om information till pensionsspararna.

7 §¹⁸ Efter ansökan av pensionsspararen ska Pensionsmyndigheten meddela efterlevandeskydd under pensionstiden för en pensionssparare som är gift eller som är ogift och stadigvarande sammanbor med någon som är ogift och som spararen tidigare varit gift med eller har eller har haft barn tillsammans med. Skyddet innebär att det vid pensionsspararens död till spararens efterlevande make eller sammanboende betalas ut livsvarig premiepension till efterlevande.

Omfattningen av efterlevandeskyddet ska beräknas med utgångspunkt i tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto, varvid pensionsspararens egen premiepension ska räknas om. Beräkningarna ska göras så att pensionsspararens egen premiepension och premiepensionen till efterlevande blir lika stora när samma andel av pensionen tas ut.

Efterlevandeskyddet gäller bara om pensionsspararen vid sin död var gift med eller stadigvarande sammanbodde med den person med vilken han var gift eller sammanboende vid ansökan om skyddet. I fråga om sammanboende som inte är gifta med varandra krävs också att inte någon av dem var gift med någon annan vid dödsfallet.

8 § En ansökan om efterlevandeskydd enligt 7 § ska göras samtidigt med att pensionsspararen första gången begär att få ut premiepension. Skyddet börjar då gälla vid ingången av den första månad för vilken premiepension ska betalas ut till pensionsspararen.

Om pensionsspararen senare ingår äktenskap eller inleder ett sådant sammanboende som avses i 7 § första stycket, får ansökan göras inom tre månader från det att äktenskapet ingicks eller sammanboendet inleddes. Detta gäller dock inte om pensionsspararen var gift eller sammanboende med samma person när spararen första gången begärde att få ut premiepension.

I fall som avses i andra stycket första meningen inträder skyddet vid det första månadsskiftet ett år efter det att ansökan kom in till Pensionsmyndigheten.

9 § Om äktenskapet eller sammanboendet upplöses på annat sätt än genom dödsfall, ska Pensionsmyndigheten på begäran av pensionsspararen räkna om försäkringen till att gälla bara på spararens liv.

Kostnader för premiepensionsverksamheten

11 kap.

1 §¹⁹ De kostnader för Pensionsmyndighetens skötsel av premiepensionssystemet som inte täcks på annat sätt ska täckas genom avgifter som dras av från tillgodohavandena på pensionsspararnas premiepensionskonton.

¹⁸ Senaste lydelse 1999:390.

¹⁹ Senaste lydelse 1999:390.

Myndigheten bestämmer när avgifterna ska tas ut. Avgifterna disponeras av myndigheten.

Avgifterna ska bestämmas så att de beräknas täcka det aktuella årets kostnader med skälig fördelning mellan pensionsspararna. Härvid ska hänsyn tas till under- eller överskott från det föregående året.

Avgifterna ska helt eller delvis anges som en procentsats av tillgodohavandet på varje pensionssparares premiepensionskonto. När procentsatsen fastställs får myndigheten utgå från en uppskattning av det sammanlagda värdet av tillgodohavandena på pensionsspararnas premiepensionskonton.

Avgifter får tas ut från fondförvaltare för att täcka Pensionsmyndighetens kostnader för registrering av och information om fonder. Uppgift om att avgifter kan tas ut ska finnas i det avtal mellan myndigheten och förvaltaren som avses i 8 kap. 3 § första stycket 2. Bestämmelserna i andra stycket gäller även för sådana avgifter.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om uttaget av avgifter för Pensionsmyndighetens kostnader för premiepensionsverksamheten.

2 §²⁰ Pensionsmyndigheten får bestämma att återkallelse av uttag av premiepension, nytt uttag av pension efter återkallelse samt ändring av den andel av pensionen som tas ut ska bekostas av pensionsspararen genom att kostnaden för åtgärden dras av från tillgodohavandet på spararens premiepensionskonto.

De pensionssparare som tagit emot överförd pensionsrätt från make enligt 4 kap. 7 § ska svara för minskad arvsvinst och övriga kostnader på grund av överföringen genom att kostnaderna, efter skälig fördelning, dras av från tillgodohavandet på spararnas premiepensionskonton. Ett sådant avdrag ska beräknas lika för män och kvinnor.

12 kap.

1 §²¹ Ålderspension enligt denna lag betalas ut efter ansökan. Sådan ansökan ska göras skriftligen hos Pensionsmyndigheten. En pensionsberättigad som är född under något av åren 1938–1953 och som uppbär inkomstpension utan att ha rätt till tilläggspension ska dock, utan särskild ansökan, erhålla tilläggspension från och med den månad då han eller hon fått rätt till sistnämnda pension.

Om en person som har rätt till ålderspension enligt denna lag och är bosatt i Sverige inte tre månader före ingången av den månad då han eller hon fyller 70 år har ansökt om uttag av inkomst- eller tilläggspension, ska Pensionsmyndigheten utreda om den pensionsberättigade vill ta ut ålderspension. För den som månaden före den då han eller hon fyller 65 år har uppburit sjukersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn ska motsvarande gälla, om ansökan om inkomst- eller tilläggspension enligt denna lag inte har gjorts senast förstnämnda månad.

²⁰ Senaste lydelse 1999:390.

²¹ Senaste lydelse 2004:784.

2 §²² Ålderspension ska utges från och med den månad som anges i ansökan, dock tidigast från och med den månad ansökan kom in till Pensionsmyndigheten.

Har den pensionsberättigade uppburit sjukersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn omedelbart före 65 års ålder får inkomst- och tilläggspension beviljas för högst tre månader före ansökningsmånaden, dock tidigast från och med den månad då den pensionsberättigade fyllde 65 år.

3 §²³ Vad som föreskrivs i 1 § första stycket och 2 § första stycket gäller också i fråga om ökat uttag av ålderspension enligt denna lag. Ökat uttag av premiepension kan dock tidigast göras från och med månaden efter den då ansökan kom in till Pensionsmyndigheten.

Återkallelse eller minskning av uttag av ålderspension enligt denna lag får göras genom skriftlig anmälan till Pensionsmyndigheten. Ändringen ska göras från och med den månad som anges i anmälan, dock tidigast från och med månaden efter den månad då anmälan kom in till Pensionsmyndigheten.

13 kap.

3 § Beslut som avses i 1 § får fattas genom automatisk databehandling när skälen för beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen (1986:223).

Beslut får även sättas upp i form av elektroniska dokument. Med ett elektroniskt dokument avses en upptagning som har gjorts med hjälp av automatisk databehandling och vars innehåll och utställare kan verifieras genom ett visst tekniskt förfarande.

4 §²⁴ Andra beslut enligt denna lag än sådana som avses i 1 § ska fattas av Pensionsmyndigheten.

5 §²⁵ Beslut enligt 3 och 4 kap. samt beslut om inkomst-, tillägg- och premiepension får fattas genom automatiserad behandling av Pensionsmyndigheten när skälen för beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen (1986:223).

6 § Vad som sägs i 1 och 4 §§ gäller inte om något annat följer av annan bestämmelse i denna lag eller av annan författning.

9 §²⁶ Ett beslut enligt denna lag ska omprövas om den som beslutet avser begär det eller om det finns andra skäl. Omprövning ska dock inte göras av beslut som meddelats enligt 11 eller 13 §.

²² Senaste lydelse 2004:862.

²³ Senaste lydelse 2004:862.

²⁴ Senaste lydelse 2004:784.

²⁵ Senaste lydelse 2004:784.

²⁶ Senaste lydelse 2007:1010.

Om, vid omprövning av ett beslut om pensionsrätt eller pensionspoäng, prövning ska göras av den pensionsgrundande inkomst som legat till grund för beslutet, ska Pensionsmyndigheten överlämna ärendet i den delen till Skatteverket som ska ompröva beslutet om denna inkomst. Den enskildes begäran om omprövning ska i ett sådant fall även anses som en begäran om omprövning av pensionsgrundande inkomst enligt 2 kap.

11 §²⁷ Den som vill begära omprövning enligt 9 eller 10 § ska göra detta skriftligen. Begäran om omprövning av ett beslut enligt 2 kap. ska ha kommit in till Skatteverket före utgången av femte året efter det fastställelseår som beslutet avser. Begäran om omprövning av ett beslut enligt 3 eller 4 kap. ska ha kommit in till Pensionsmyndigheten före utgången av året efter det fastställelseår som beslutet avser. I fråga om annat beslut ska begäran om omprövning ha kommit in inom två månader från det att den som begär omprövningen fick del av beslutet.

Gör den som begär omprövning sannolikt att han eller hon inte inom två månader före utgången av den tid som anges i första stycket andra och tredje meningarna har fått kännedom om ett beslut eller annan handling med uppgift om vad som har beslutats, ska begäran om omprövning i stället ha kommit in inom två månader från den dag då den som begär omprövningen fick sådan kännedom.

12 §²⁸ Om en begäran om omprövning av ett beslut har kommit in till Skatteverket, Pensionsmyndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol, som inte har fattat beslutet, ska begäran om omprövning sändas till den myndighet som har meddelat beslutet. Har begäran kommit in till någon av de nämnda myndigheterna inom den tid som anges i 11 §, ska den anses som inkommen i rätt tid.

16 §²⁹ En fråga enligt denna lag som redan har avgjorts av en allmän förvaltningsdomstol får inte omprövas av Skatteverket eller Pensionsmyndigheten.

17 §³⁰ Ett beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol av den som beslutet avser eller, om denne har avlidit, av annan som är berörd av beslutet samt av det allmänna ombudet. En enskild får dock endast överklaga sådana beslut som har tillkommit genom omprövning. Även beslut som innebär att en begäran om omprövning har avvisats får överklagas av den enskilde. En enskilds överklagande av ett annat beslut ska anses som en begäran om omprövning.

Bestämmelsen i 33 § fjärde stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) gäller inte avvisningsbeslut enligt denna lag som har meddelats av Pensionsmyndigheten eller Skatteverket.

²⁷ Senaste lydelse 2007:1010.

²⁸ Senaste lydelse 2007:1010.

²⁹ Senaste lydelse 2004:784.

³⁰ Senaste lydelse 2004:784.

17 b §³¹ Det som sägs om Pensionsmyndigheten och det allmänna ombudet i 15, 17, 19, 20 och 22 a §§ ska, när det gäller omprövning och överklagande av beslut om pensionsgrundande inkomst enligt 2 kap., i stället avse Skatteverket och det allmänna ombudet hos Skatteverket enligt lagen (2003:643) om allmänt ombud hos Skatteverket.

20 §³² Om en enskild överklagar en allmän förvaltningsdomstols beslut enligt denna lag ska överklagandet ha kommit in inom två månader från den dag då den enskilde fick del av det överklagade beslutet.

Om det allmänna ombudet eller Pensionsmyndigheten överklagar en allmän förvaltningsdomstols beslut enligt denna lag ska överklagandet ha kommit in inom två månader från den dag då beslutet meddelades.

22 a §³³ Det allmänna ombudet får överklaga ett avgörande av en allmän förvaltningsdomstol endast om ombudet har varit part i målet där. Pensionsmyndigheten får inte överklaga ett avgörande av allmän förvaltningsdomstol som kan överklagas av det allmänna ombudet.

14 kap.

1 §³⁴ Pensionsmyndigheten ska besluta om återbetalning av inkomst- eller tilläggspension, om den som uppburit pensionen genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningskyldighet har orsakat att pensionen har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp. Detsamma gäller om inkomst- eller tilläggspension i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som uppburit pensionen har insett eller skäligen borde ha insett detta.

Har inkomst- eller tilläggspension betalats ut och minskas därefter pensionsrätt eller pensionspoäng på grund av bristande eller underlåten avgiftsbetalning, ska Pensionsmyndigheten besluta om återbetalning av för mycket utbetald pension.

Den som uppburit för mycket inkomst- eller tilläggspension enligt denna lag är skyldig att betala tillbaka utbetald sådan pension endast om beslut om återbetalning har meddelats enligt första eller andra stycket. Om det finns särskilda skäl får Pensionsmyndigheten helt eller delvis efterge krav på återbetalning.

Om en person som har befunnits återbetalningsskyldig enligt första eller andra stycket har träffat avtal med Pensionsmyndigheten om en avbetalningsplan eller har medgetts anstånd med betalningen av det återkrävda beloppet, ska ränta tas ut på beloppet. Räntan ska tas ut efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter. Räntan ska beräknas från den dag då avtalet om avbetalningsplanen träffades eller anstånd medgavs, dock inte för tid innan återkravet förfallit till betalning.

³¹ Senaste lydelse 2007:1010.

³² Senaste lydelse 2004:784.

³³ Senaste lydelse 2004:784.

³⁴ Senaste lydelse 2007:206.

Om ett belopp som har återkrävts enligt första eller andra stycket inte betalas i rätt tid, ska dröjsmålsränta tas ut på beloppet. För uttag av dröjsmålsränta gäller i tillämpliga delar räntelagen (1975:635).

Om det finns särskilda skäl får Pensionsmyndigheten helt eller delvis efterge kravet på ränta enligt fjärde och femte styckena.

1 a §³⁵ Om en tjänsteman enligt 2 § lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna har överfört värdet av pensionsrätt för inkomstpension och värdet av rätt till tilläggspension till gemenskaperna och om den fastställda pensionsrätten för inkomstpension eller fastställda pensionspoäng för den personen därefter har sänkts, ska Pensionsmyndigheten återkräva av honom eller henne vad som har överförts för mycket.

Återkrav ska ske om sänkningen beror på att den pensionsgrundande inkomsten av annat förvärsarbete har sänkts eller på att pensionsrätt eller pensionspoäng inte borde ha tillgodoräknats till följd av bestämmelserna i 4 kap. 4 eller 8 § om bristande eller underlåten avgiftsbetalning. I andra fall ska beloppet återkrävas endast om den som överfört värdet av pensionsrättigheter genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet har orsakat att pensionsrätt eller pensionspoäng har fastställts felaktigt eller med ett för högt belopp. Om det finns särskilda skäl får Pensionsmyndigheten helt eller delvis efterge krav på återbetalning.

3 §³⁶ Om ett beslut innebär att fastställd pensionsrätt för premiepension har höjts, ska Pensionsmyndigheten föra över medel som motsvarar det uppräknade beloppet enligt 2 § till fonder på det sätt som anges i 8 kap. 4 § tredje stycket. Om pensionsspararen har börjat ta ut premiepension i form av livränta enligt 9 kap. 2 §, ska beloppet i stället föras över till Pensionsmyndighetens livränteverksamhet.

4 §³⁷ Om ett beslut innebär att fastställd pensionsrätt för premiepension har sänkts, ska Pensionsmyndigheten ta ut medel som motsvarar det uppräknade beloppet enligt 2 § från den eller de fonder i vilka medel har placerats för pensionsspararens räkning. Fonderna ska tas i anspråk i förhållande till värdet av innehavet i varje fond. Har pensionsspararen tagit ut premiepension i form av livränta enligt 9 kap. 2 §, ska beloppet i stället betalas av Pensionsmyndigheten med omräkning av fastställda livräntebelopp.

Om beloppet inte täcks av tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto, ska det resterande beloppet redovisas som ett underskott på kontot. Om det senare fastställs ny pensionsrätt för spararen, ska underskottet täckas innan medel förs över till förvaltning enligt 8 kap. 2 §.

5 §³⁸ Om premiepension har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp, ska Pensionsmyndigheten besluta om återbetalning av pension, om den som uppburit pensionen

³⁵ Senaste lydelse 2004:784.

³⁶ Senaste lydelse 2004:544.

³⁷ Senaste lydelse 2004:544.

³⁸ Senaste lydelse 2004:544.

1. orsakat detta genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet, eller

2. insett eller skäligen borde ha insett att pensionen lämnades felaktigt eller med ett för högt belopp.

Pensionsmyndigheten ska dock besluta om återbetalning bara om felet belastar övriga pensionssparare eller kan innebära en avsevärd påverkan på framtida utbetalningar av pension till pensionsspararen.

Det felaktigt utbetalda beloppet ska vid återkrav ökas med basränta enligt 19 kap. 3 § skattebetalningslagen (1997:483) från utbetalningsdagen till och med dagen för Pensionsmyndighetens beslut om återkrav.

Om det finns särskilda skäl får Pensionsmyndigheten helt eller delvis efterge krav på återbetalning.

7 §³⁹ Avdrag på pension enligt denna lag får göras med skäligt belopp om den pensionsberättigade enligt beslut av Pensionsmyndigheten är återbetalningsskyldig för en ersättning som har utgetts på grund av denna lag eller en annan författning.

8 §⁴⁰ Om en ersättning enligt en annan författning har betalats ut efter beslut av Pensionsmyndigheten, Försäkringskassan eller en arbetslöshetskassa och beviljas senare pension retroaktivt enligt denna lag för samma tid som den tidigare utbetalade ersättningen avser, ska avdrag göras på den retroaktiva pensionen. Detta avdrag ska motsvara det belopp som överstiger vad som skulle ha betalats ut för perioden om beslut om båda ersättningarna hade fattats samtidigt.

9 §⁴¹ En pensionsberättigad ska betala för sitt uppehälle för varje dag som han eller hon är

– häktad

– intagen i anstalt eller

– på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2001:453). Vid vistelse i ett familjehem eller ett hem för vård eller boende gäller detta endast för den tid under vilken staten bekostar vistelsen. Betalning ska ske genom att Pensionsmyndigheten, efter skatteavdrag enligt skattebetalningslagen (1997:483), gör avdrag från ålderspensionen när denna betalas ut. Om den pensionsberättigade samtidigt med inkomstgrundad ålderspension uppbär garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension, äldreförsörjningsstöd enligt lagen (2001:853) om äldreförsörjningsstöd, sjukersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller livränta enligt 4 kap. lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, ska endast ett avdrag göras från de sammantagna förmånerna.

Avdraget uppgår till 80 kronor för dag. Det får dock utgöra högst en tredjedel av förmånernas månadsbelopp efter skatteavdrag delat med 30. Därvid ska det belopp varmed minskning sker avrundas till närmaste lägre kronval.

³⁹ Senaste lydelse 2004:784. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

⁴⁰ Senaste lydelse 2004:784.

⁴¹ Senaste lydelse 2006:1489.

Avdrag ska inte göras för tid under vilken den pensionsberättigade vistas utanför anstalt enligt 58 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt. Avdrag ska heller inte göras, om den pensionsberättigade är berättigad till sjukersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller livränta enligt 4 kap. lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring men förmånen enligt 16 kap. 20 § förstnämnda lag eller 6 kap. 8 § sistnämnda lag inte ska utges.

15 kap.

2 § Pensionsmyndighetens premiepensionsverksamhet ska stå under tillsyn av Finansinspektionen. Ytterligare bestämmelser om tillsynen finns i 10 § lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Pensionsmyndighetens premiepensionsverksamhet.

4 §⁴² Om den försäkrade har debiterats slutlig skatt, ska underrättelse om Skatteverkets beslut om pensionsgrundande inkomst enligt 2 kap. ske på beskedet om slutlig skatt. I annat fall ska underrättelse ske genom särskilt besked senast den 15 december fastställelseåret. Av underrättelsen ska framgå hur man begär omprövning av beslutet.

Den försäkrade ska skriftligen underrättas om Pensionsmyndighetens beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng enligt 3 och 4 kap. senast den 31 mars året efter fastställelseåret. Av underrättelsen ska framgå hur man begär omprövning av beslutet.

Underrättelser enligt första och andra styckena behöver inte sändas till den som inte är bosatt i Sverige och vars adress är okänd.

6 §⁴³ Anmälan enligt 3 kap. 13–15 §§ ska vara skriftlig och ska ha kommit in till Pensionsmyndigheten senast den 31 januari fastställelseåret. Anmälan enligt 3 kap. 13 § ska göras gemensamt av föräldrarna. Anmälan enligt 3 kap. 14 och 15 §§ ska göras gemensamt av den förälder som enligt 3 kap. 11 och 12 §§ ensam kan tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp enligt 3 kap. 10 § och den till vilken överlåtelse ska ske. Med en förälder ska därvid likställas en särskilt förordnad vårdnadshavare och den som med socialnämndens medgivande tagit emot ett utländskt barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det.

Återkallelse av en anmälan som avses i första stycket får inte göras efter den dag då anmälan senast ska ha kommit in till Pensionsmyndigheten. Återkallelsen ska vara skriftlig.

Om någon som enligt en anmälan som avses i första stycket ska tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp inte enligt 3 kap. 12 § kan tillgodoräknas ett sådant belopp, ska Pensionsmyndigheten bortse från anmälan.

7 §⁴⁴ En försäkrad som under intjänandeåret har haft sådan ersättning som avses i 3 kap. 18 § och som för det året ska tillgodoräknas ett pensionsgrun-

⁴² Senaste lydelse 2007:1010.

⁴³ Senaste lydelse 2004:784.

⁴⁴ Senaste lydelse 2004:784.

dande belopp enligt 3 kap. 10 § är skyldig att upplysa Pensionsmyndigheten om ersättningen.

8 §⁴⁵ Anmälan om överföring av pensionsrätt enligt 4 kap. 7 § ska vara skriftlig och ska ha kommit in till Pensionsmyndigheten senast den 31 januari det första år till vilket den pensionsrätt som ska överföras är hänförlig. Anmälan ska göras gemensamt av makarna och gäller tills vidare om inget annat anges i anmälan.

Om en make vill att en överföring som gäller tills vidare ska upphöra måste han eller hon skriftligen anmäla detta till Pensionsmyndigheten senast den 31 januari det år från och med vilket överföringen ska upphöra. Om makarnas äktenskap har upplösts ska överföringen upphöra från och med det år då äktenskapet upplöstes. Har äktenskapet upplösts genom att den make från vilken överföringen ska ske har avlidit, ska dock överföringen även gälla det år då äktenskapet upplöstes, om inte också den andra maken avled samma år.

Återkallelse av anmälan som avses i första och andra styckena får inte göras efter den dag då anmälan senast ska ha kommit in till Pensionsmyndigheten. Återkallelsen ska vara skriftlig.

9 §⁴⁶ En förälder som vill tillgodoräknas ett vårdår enligt 4 kap. 12 § ska hos Pensionsmyndigheten göra en skriftlig ansökan om detta senast den 31 januari andra året efter utgången av det år för vilket vårdår ska tillgodoräknas.

11 §⁴⁷ Efter föreläggande av Skatteverket, Pensionsmyndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol ska en enskild, i den omfattning och inom den tid som har angetts i föreläggandet, meddela de upplysningar som är av betydelse för tillämpningen av denna lag.

13 §⁴⁸ Statliga och kommunala myndigheter samt arbetsgivare och försäkringsinrättningar ska på begäran lämna Skatteverket, Pensionsmyndigheten och en allmän förvaltningsdomstol uppgift som avser namngiven person när det gäller förhållande som är av betydelse för tillämpningen av denna lag.

Arbetslöshetskassor ska på begäran lämna sådan uppgift till Skatteverket, Pensionsmyndigheten och en allmän förvaltningsdomstol.

Arbetsgivare som underlåter att fullgöra uppgiftsskyldighet enligt första stycket döms till penningböter.

15 §⁴⁹ Skatteverket, Pensionsmyndigheten och en allmän förvaltningsdomstol får utan hinder av sekretess på begäran lämna ut uppgifter om pension enligt denna lag till

1. en försäkringsinrättning, ett försäkringsbolag eller en arbetsgivare, om uppgiften behövs för samordning med ersättning därifrån, och till

⁴⁵ Senaste lydelse 2004:784.

⁴⁶ Senaste lydelse 2004:784.

⁴⁷ Senaste lydelse 2004:784.

⁴⁸ Senaste lydelse 2004:784.

⁴⁹ Senaste lydelse 2004:784.

2. ett utländskt socialförsäkringsorgan, om uppgiften behövs vid tillämpningen av en internationell överenskommelse som Sverige har anslutit sig till.

Skatteverket, Pensionsmyndigheten och en allmän förvaltningsdomstol får utan hinder av sekretess på begäran lämna ut uppgifter om pension enligt denna lag till en arbetslöshetskassa, om uppgiften behövs för samordning med ersättning därifrån.

20 §⁵⁰ Den myndighet regeringen bestämmer ska för varje år upprätta en redovisning av det inkomstgrundade ålderspensionssystemets finansiella ställning och utveckling. Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten samt Första–Fjärde och Sjätte AP-fonderna ska tillstålla myndigheten de uppgifter som behövs för detta.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2. Under åren 2010 och 2011 ska äldre bestämmelser i 14 kap. 1 § fjärde–sjätte styckena och 7 § fortfarande tillämpas på det sätt som anges i 2 § lagen (2009:986) med anledning av inrättande av Pensionsmyndigheten. Vid tillämpning av 14 kap. 7 § ska därvid det som sägs om Premiepensionsmyndigheten i stället gälla Pensionsmyndigheten.

3. I andra fall än vad som följer av punkten 2 är Försäkringskassan under åren 2010 och 2011 behörig att besluta om avdrag enligt 14 kap. 7 § i dess äldre lydelse.

På regeringens vägnar

CRISTINA HUSMARK PEHRSSON

Kjell Rempler
(Socialdepartementet)

⁵⁰ Senaste lydelse 2004:784.

